

mgr inż. Tadeusz Cisek¹⁾

Spełnienie wymagań ochrony przeciwpożarowej przy przebudowie, rozbudowie, nadbudowie i zmianie sposobu użytkowania obiektów istniejących

Wiele użytkowanych obiektów powstało w czasie, gdy obowiązywały inne przepisy dotyczące ochrony przeciwpożarowej, a w przypadku obiektów zabytkowych, często przepisów takich nie było. Najczęściej nie spełniają one obecnie obowiązujących uregulowań prawnych. Niezgodności z przepisami można podzielić na niezagrażające życiu oraz zagrażające życiu.

Niezgodności z wymaganiami przepisów zagrażające życiu określone zostały w **Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. nr 109, poz. 719) w sposób następujący:**

• **§ 16 ust. 1.** *Użytkowany budynek istniejący uznaje się za zagrażający życiu ludzi, gdy występujące w nim warunki techniczne nie zapewniają możliwości ewakuacji ludzi.*

• **ust. 2.** *Podstawą do stwierdzenia, że w budynku występują warunki techniczne, o których mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem § 45, może być:*

1) szerokość przejścia, dojścia lub wyjścia ewakuacyjnego albo biegu bądź spocznika klatki schodowej służącej ewakuacji, mniejsza o ponad jedną trzecią od określonej w przepisach techniczno-budowlanych;

2) długość przejścia lub dojścia ewakuacyjnego większa o ponad 100 % od określonej w przepisach techniczno-budowlanych;

3) występowanie w pomieszczeniu strefy pożarowej zakwalifikowanej do kategorii zagrożenia ludzi ZL I, ZL II lub ZL V albo na drodze ewakuacyjnej:

a) okładziny sufitu lub sufitu podwieszonoego z materiału łatwo zapalnego lub kapiącego pod wpływem ognia, bądź wykładziny podłogowej z materiału łatwo zapalnego,

b) okładziny ściennej z materiału łatwo zapalnego na drodze ewakuacyjnej, jeżeli nie zapewniono dwóch kierunków ewakuacji;

4) niewydzielenie ewakuacyjnej klatki schodowej budynku wysokiego innego niż mieszkalny lub wysokościowego, w sposób określony w przepisach techniczno-budowlanych;

5) niezabezpieczenie przed zadymieniem dróg ewakuacyjnych wymienionych w przepisach techniczno-budowlanych, w sposób w nich określony;

6) brak wymaganego oświetlenia awaryjnego w odniesieniu do strefy pożarowej zakwalifikowanej do kategorii zagrożenia ludzi ZL I, ZL II lub ZL V albo na drodze ewakuacyjnej prowadzącej z tej strefy na zewnątrz budynku.

• **ust. 3.** *Właściciel lub zarządca budynku, o którym mowa w ust. 1, zobowiązany jest zastosować rozwiązania zapewniające spełnienie wymagań bezpieczeństwa pożarowego w sposób określony w przepisach techniczno-budowlanych.*

Uwaga! Zapis § 45 brzmi: *W stosunku do budynków wzniesionych zgodnie z ustawą z 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2006 r. nr 156, poz. 1118, z późn. zm.) oraz aktami wykonawczymi wydanymi na podstawie tej ustawy nie stosuje się kryteriów określonych w § 16 ust. 2.*

Bardzo często w związku z ograniczeniami konstrukcyjnymi, technicznymi, a czasami ekonomicznymi nie jest możliwe dostosowanie budynków w sposób bezpośredni do obowiązujących wymagań ochrony przeciwpożarowej. Można wówczas zapewnić odpowiedni poziom zabezpieczenia przeciwpożarowego obiektu, stosując rozwiązania równoważne, uzgodnione z właściwym terenowo komendantem wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej. **Zasady postępowania w takich sytuacjach określono w następujących obowiązujących przepisach:**

• **Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2002 r. nr 75, poz. 690 z późn. zm.):**

§ 2. **ust. 2.** *Przy nadbudowie, rozbudowie, przebudowie i zmianie sposobu użytkowania:*

1) *budynków o powierzchni użytkowej nieprzekraczającej 1000 m²;*

2) *budynków o powierzchni użytkowej przekraczającej 1000 m², o których mowa w art. 5 ust. 7 pkt 1–4 i 64) ustawy z 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane – wymagania, o których mowa w § 1, mogą być spełnione w sposób inny niż określony w rozporządzeniu, stosownie do wskazań ekspertyzy technicznej właściwej jednostki badawczo-rozwojowej albo rzeczoznawcy budowlanego oraz do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych, uzgodnionych z właściwym komendantem wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej lub wojewódzkim inspektorem sanitarnym, odpowiednio do przedmiotu tej ekspertyzy;*

– **ust. 4.** *dla budynków i terenów wpisanych do rejestru zabytków lub obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ekspertyza, o której mowa w ust. 2, podlega również uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.*

• **Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciw-**

¹⁾ PROTECT Tadeusz Cisek i Wspólnicy; rzeczoznawca ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych; t.cisek@protect.pl

pożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. nr 109, poz. 719):

– § 1 ust. 2 W przypadkach szczególnie uzasadnionych uwarunkowaniami lokalnymi, wskazanymi w ekspertyzie technicznej rzeczoznawcy do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych, dopuszcza się, w uzgodnieniu z właściwym miejscowo komendantem wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej, stosowanie rozwiązań zamiennych w stosunku do wymienionych w § 19, § 23, § 24 i § 25 ust. 1, 2, 5 i 6 oraz w § 27 ust. 1 i 2, § 28 ust. 1, § 29 ust. 1 i § 38 ust. 1, zapewniających nie pogorszenie warunków ochrony przeciwpożarowej obiektu.

• **Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz.U. nr 124, poz. 1030):**

– § 8. 1. W przypadku braku źródła wody zapewniającego wymaganą ilość wody do celów przeciwpożarowych, właściwy miejscowo komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej, na wniosek właściciela budynku, obiektu budowlanego lub terenu, może dopuścić na czas określony zastępcze źródło wody do celów przeciwpożarowych, w szczególności naturalny lub sztuczny zbiornik wody, studnię lub ciek wodny, wyposażone w stanowisko czerpania wody wraz z dojazdem.

2. Zastępcze źródło wody, o którym mowa w ust. 1, powinno zapewniać możliwość prowadzenia działań gaśniczych z użyciem sił i środków dostępnych w rejonie działania najbliższej jednostki ochrony przeciwpożarowej.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy spełnienie wymagań dotyczących przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę jest niemożliwe ze względu na lokalne uwarunkowania lub jest uzasadnione przyjęciem innych rozwiązań, na wniosek właściciela budynku, obiektu budowlanego lub terenu, dopuszcza się stosowanie rozwiązań zamiennych, które zapewniają nie pogorszenie warunków ochrony przeciwpożarowej, uzgodnionych z właściwym miejscowo komendantem wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej.

– § 13. 4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy spełnienie wymagań dotyczących doprowadzenia drogi pożarowej do obiektu budowlanego jest niemożliwe ze względu na lokalne uwarunkowania lub uzasadnione jest przyjęcie innych rozwiązań, na wniosek właściciela budynku, obiektu budowlanego lub terenu, dopuszcza się stosowanie rozwiązań zamiennych zapewniających nie pogorszenie warunków ochrony przeciwpożarowej obiektu, uzgodnionych z właściwym miejscowo komendantem wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej.

Tryb postępowania w przypadku konieczności zastosowania rozwiązań zamiennych

W przypadku niespełnienia wymagań wynikających z przepisów konieczna jest ekspertyza techniczna właściwej jednostki badawczo-rozwojowej lub rzeczoznawcy ds. ppoż.

i rzeczoznawcy budowlanego uzgodniona z komendantem wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej, a w przypadku obiektów zabytkowych również wojewódzkim konserwatorem zabytków. W przypadku braku lub niewłaściwych parametrów drogi pożarowej i hydrantów zewnętrznych należy wystąpić do komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.

Tryb postępowania oraz zawartość wymienionych dokumentów określone zostały w 2008 r. przez komendanta głównego Państwowej Straży Pożarnej w tzw. „Procedurach organizacyjno-technicznych w sprawie spełnienia wymagań w zakresie bezpieczeństwa pożarowego w inny sposób niż to określono w przepisach budowlanych ...”.

Najczęściej stosowane rozwiązania zamienne

Najczęściej stosowanymi rozwiązaniami zamiennymi w obiektach istniejących są: System Sygnalizacji Pożarowej (SSP) z monitoringiem do Państwowej Straży Pożarnej; dźwiękowy System Ostrzegawczy (DSO); oświetlenie awaryjne; dynamiczne oznakowanie ewakuacyjne; dodatkowe gaśnice; nawodnione piony za zaworami hydrantowymi; instalacja gaśnicza tryskaczowa, w tym również mgła wodna; instalacja gaśnicza gazowa; ponadstandardowe wydzielenia pożarowe (podział na małe strefy pożarowe); wydzielone miejsce do ustawienia podnośnika/drabiny; rozdzielenie instalacji hydrantów zewnętrznych od instalacji gaśniczych (hydranty, instalacja tryskaczowa) w obiekcie; dodatkowe wewnętrzne procedury bezpieczeństwa.

Podsumowanie

Opisane procedury pozwalają na zapewnienie w sposób alternatywny odpowiedniego poziomu ochrony przeciwpożarowej istniejących obiektów przy ich rozbudowie, nadbudowie, przebudowie i zmianie sposobu użytkowania. Umożliwiają również zastosowanie nowoczesnych narzędzi inżynierskich (analiza ryzyka, analizy komputerowe wentylacji pożarowej, komputerowe symulacje ewakuacji, obliczenia i symulacje zachowania się konstrukcji obiektu w warunkach pożaru). Należy jednak pamiętać o zachowaniu następującej formalnej kolejności postępowania:

- opracowanie koncepcji przebudowy, rozbudowy, nadbudowy, zmiany przeznaczenia obiektu;
- opracowanie ekspertyzy;
- uzyskanie postanowienia KW PSP/wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- opracowanie dokumentacji projektowej zgodnej z ekspertyzą/wystąpieniem i postanowieniem KW PSP/wojewódzkiego konserwatora zabytków i jej uzgodnienie z rzeczoznawcą ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych;
- wykonanie prac zgodnie z zatwierdzoną dokumentacją projektową.

Partner działu: **PROMAT TOP Sp. z o.o.**
www.promatop.pl

Promat